

фінансового та облікового забезпечення розвитку економіки». – Кам'янець-Подільський . - 2011. – Частина 2. – С.117-119.

4. Романів С. Р. Суть мотивації трудової діяльності персоналу / Романів С. Р. // Materials of International scientific and practical conference «Economics, science, education: integration and synergy». - Bratislava. - 2016. - С.38-39.

Серединська В.М.

кандидат економічних наук, доцент

Біляк А.О.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ВИТРАТИ, ДОХОДИ ТА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Операційна діяльність включає основну діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою. Основна діяльність формується за видами операцій, пов'язаних з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства. Інвестиційна діяльність, пов'язана придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. Фінансова діяльність - призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Основною метою діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта є одержання прибутку, що безпосередньо залежить від величини отриманого доходу. Отже, доходи є необхідною умовою прибуткової діяльності економічного суб'єкта незалежно від галузі діяльності та форми власності. Категорію доходів можна вважати є однією з найскладніших в економічній науці.

Економічна наука розрізняє два види доходів:

- дохід від економічної діяльності суб'єктів, що господарюють в суспільстві;
- доходи населення і їх перерозподіл між різними соціальними групами.

Розподіл доходів від економічної діяльності господарюючих суб'єктів отримав в західній економічній науці назву функціонального, що відображає реально існуючі відмінності у функціях найнятих робітників і підприємців у відтворювальному процесі підприємства. Такими доходами є:

- заробітна плата як дохід найнятого робітника;
- прибуток – як дохід підприємця, власника засобів виробництва (основного капіталу);
- відсоток як дохід на грошовий капітал (позиковий або такий, що надається кредит).

Основними нормативними документами, що визначають методологічні засади формування у фінансовому обліку інформації про доходи та порядок їх відображення в фінансовій звітності є П(С)БО № 15 «Дохід» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Дохід підприємства – це грошові кошти, отримані ним в результаті економічної діяльності за певний період (день, тиждень, місяць, рік). Кожна з форм грошового доходу підприємства винагороджує продуктивні зусилля відповідного господарюючого суб'єкта, забезпечує відтворення системи економічних потреб і інтересів.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) формується без вираховування наданих знижок, повернення коштів за раніше продані товари та непрямі

податки і збори (податок на додану вартість, акцизний збір тощо). Чистий дохід - визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг наданих знижок, вартості повернутих раніше коштів за продані товари, та непрямих податків.

Інших операційні доходи включають суму інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зокрема: дохід від операційної оренди; відшкодування раніше списаних активів; дохід від операційних курсових різниць; дохід від відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках, дохід від реалізації необоротних та оборотних активів (крім фінансових інвестицій).

До складу фінансових доходів включаються відсотки, дивіденди та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі).

До складу інших доходів, зокрема, включаються доходи від реалізації фінансових інвестицій; доходи від неопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності, які не пов'язані з операційною діяльністю підприємства

З позицій бухгалтерського обліку доходи підприємства поділяють за умовами визнання у фінансовій звітності на доходи звітного періоду (доходи, що підлягали одержанню та одержані у звітному періоді; доходи, що підлягали одержанню, але не одержані у звітному періоді) та доходи майбутніх періодів (доходи, які не підлягали одержанню у звітному періоді).

Виробництво продукції, надання певних послуг та виконання робіт потребує витрат, пов'язаних із споживанням капіталу, праці і матеріальних ресурсів та отриманням фінансових результатів. Витрати – категорія економічна. Її виникнення і розвиток в історичному аспекті, збігається з появою товарного виробництва і товарного обігу. Еволюцію знань про витрати пов'язують із типом економіки, економічним устроєм, формою власності на засоби виробництва, функціями торгівлі як галузі економіки, а також становленням і розвитком економічної думки.

Відповідно до стандартів обліку, під витратами розуміють зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які у свою чергу призводять до зменшення власного капіталу. Витрати мають різний характер, тому потрібне правильне розуміння їх призначення, економічної ролі, що визначають необхідність науково-обґрунтованої класифікації витрат.

Згідно з однойменним стандартом витрати визнають витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу. Ті витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені. Якщо актив забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів, то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості (наприклад, у вигляді амортизації) між відповідними звітними періодами

Згідно П(с)БО 16 «Витрати» не визнаються витратами й не включаються до Звіту про фінансові результати:

- попередня (авансова) оплата запасів, робіт, послуг;
- платежі за договорами комісії, агентськими угодами та іншими аналогічними договорами на користь комітента, принципала тощо;
- погашення отриманих позик;
- інші зменшення активів або збільшення зобов'язань, що не відповідають ознакам, наведеним у П(с)БО 16 «Витрати»;
- витрати, які відображаються як зменшення власного капіталу.

Національний принцип нарахування та відповідності доходів та витрат застосовується до показників Звіту про фінансові результати для того, щоб визначити фінансовий результат звітного періоду. Для цього необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були понесені для отримання цих доходів. Доходи та витрати відображаються у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження чи сплати грошових коштів.

Фінансовий результат є визначальним критерієм ефективності господарювання, виступає центральною категорією в економіці кожного суб'єкта, а тому навколо цього поняття завжди відбувалися дискусії як серед науковців, так і практиків.

Перші визначення прибутку збігалися зі значенням валового доходу, який за індивідуалістичною системою розподілу поділявся на три категорії: доходи від капіталу, землі та доходи від праці. Вважалося, що кожен із видів доходів є обов'язковою винагородою для одержувача за надані ним послуги у народному господарстві.

З розвитком бухгалтерського обліку з'являлося і трактування фінансового результату з облікової точки зору.

Прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення його техніко-технологічної бази, забезпечення всіх форм інвестування. Вся діяльність підприємства спрямовується на те, щоб забезпечити зростання прибутку або принаймні його стабілізацію на певному рівні.

Прибуток найпростіша і водночас найскладніша категорія ринкової економіки. Її простота визначається тим, що вона є стержнем і головною рушійною силою економіки ринкового типу, основним спонукальним мотивом діяльності підприємців у цій економіці. У той же час її складність полягає у різноманітності сутнісних сторін, які вона відображає, а також у різноманітності видів, у яких вона виступає

Фінансовий результат визначається як різниця між доходами та витратами і може набувати форми прибутку або збитку. Отриманий прибуток потім розподіляється між підприємством, державою, інвесторами, кредиторами, власниками й іншими контрагентами. Його розмір, ефективний розподіл та використання забезпечують зміцнення державного бюджету, визначають економічне благополуччя власників, сприяють росту інвестиційної привабливості і ділової активності підприємства як у виробничій, так й у фінансовій сферах.

Фінансові результати є мірою абсолютної економічності та впливають на загальну ефективність господарсько-фінансової діяльності підприємства. Вони є реальним внутрішнім джерелом фінансових ресурсів, засобом досягнення різних цілей підприємства (економічних, технічних, соціальних, екологічних та ін.).

Таким чином, фінансовий результат є одним з найважливіших показників, який узагальнює усі результати господарської діяльності та який характеризує ефективність діяльності суб'єкта господарювання. У фінансових результатах знаходять пряме відображення всі аспекти діяльності підприємства: рівень використання виробничих засобів, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів; особливості технології та організації виробництва; собівартість реалізованої продукції, її якість; обсяг реалізації, реалізаційні ціни; продуктивність праці; державне регулювання розвитку галузі тощо.

Список використаних джерел:

1. Карлмайкл Д., Беніс М. Аудит в зарубіжних країнах: навч. посіб. К.: Аудит, ЮНІТИ, 2013. 527с.
2. Петрик О. А. Аудит у зарубіжних країнах: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. О. А. Петрик, М. Т. Сенченко; [За заг. ред. О. А. Петрик. К.: КНЕУ, 2005. 168 с.